

ARTISTIEKE GLOBETROTTER

KIKI VAN EIJK

Kiki van Eijk wilde buschauffeur worden toen ze klein was. Toch koos ze voor een opleiding aan de Design Academy. In 2000 studeerde ze cum laude af. Inmiddels is ze wereldwijd bekend en heeft ze nog altijd haar thuishonk op Strijp.

TEKST: BEN JANSSEN FOTO'S: VINCENT VAN DEN HOOGEN

Ze houdt niet van bepaalde woorden. Het woord 'stijl' geeft haar het gevoel alsof haar werk wordt afgedaan als een trucje. 'Consument' is nog zo'n woord. Dat associeert ze met vluchtigheid en met spullen die in no time in de prullenbak belanden. Zelfs 'topvrouw' staat in het rijtje. „Een beetje statig en overdreven”, vindt ze. Dat vinden wij niet. Nu we toch aan het associëren zijn: Eindhoven is een designstad. En dat maakt van Kiki van Eijk (34) een topvrouw.

Hoe top Kiki is, kun je zien aan haar atelier. Het is gevestigd in een hoek van Strijp-T, verscholen achter twee rode deuren. Het is een grote industriële ruimte met een werkplaats en designkantoor. Ze beschikt onder andere over een metaal-, modelbouw- en houtwerkplaats en een spuitcabine. Toch komt ze middelen tekort om alle hersenspinsels 'binnenshuis' uit te voeren. Het kantoor wordt door een reusachtig raam met licht overgoten. Overal prijkt Kiki's werk. Er zijn een zithoek die uitpuilt van de designboeken, een vergaderruimte, enkele Apple computers en

tekentafels. Achter de tafels zitten Kiki en haar levenspartner/collega, Joost van Bleijswijk.

Succes

Kiki voelt zich niet helemaal thuis tussen de CEO's en directeuren in onze top. Toch is een plek onvermijdelijk. „Ja, ik werk ontzettend veel internationaal. Ik reis vaak af naar buitenlandse musea, galleries en klanten maar ik zit nog altijd in Eindhoven”, begint ze. „Die contacten komen op hun beurt ook speciaal voor mij hierheen. Vooral in de designweek ontvang ik vaak buitenlandse collega's en journalisten om plannen te bespreken. Strijp vinden ze te gek en het wordt vaak vergeleken met bepaalde wijken in Milaan waar ook fabriekspannen te vinden zijn. De maakindustrie in Brabant valt hen op: het feit dat zoveel productiebedrijven bij elkaar zitten. Ook het culturele klimaat maakt mensen enthousiast. De design, kunst en muziek. Maar Eindhoven is verder geen mooie stad. Best lelijk. Dat weet iedereen.”

Die sneer blijft nog even links liggen. „Joost, wat heb ik ook alweer allemaal in 2011

gedaan?” roept ze door de kamer. „Ik ben alweer met compleet andere dingen bezig”, verklaart ze. Het is druk. In 2011 had ze zes lopende projecten en maar liefst veertien expo's over de hele wereld. Het was niet eens een buitengewoon jaar. Er is voortdurend vraag naar haar werk. „Ik heb afgelopen jaar voor het eerst samen met Joost een project gedaan. Dat was bijzonder. We ontwierpen textiel voor het Amerikaanse meubelbedrijf Bernhardt Design. De stof werd op grote schaal gelanceerd op het London Design Festival. We kregen goede reacties.” De groenkleurige bank met geometrisch patroon in de zithoek blijkt de vrucht van de samenwerking te zijn. „Werken met Joost ging goed. Vooral omdat we niet direct samenwerkten, maar een verdeling maakten. Het was eerder een 'working-apart-together-project.’”

Een glaswerkproject van het afgelopen jaar is haar ook goed bijgebleven. Het stond in Venetië op 'GLASSstress', een expositie van moderne glaskunst. „Voor dat project reisde ik af naar Murano, dicht bij Venetië, het mekka van glasblazen. Ik besteed dat soort technieken

natuurlijk uit. Soms vragen mensen wel of ik dat dan ook zelf doe, glasblazen. Maar dat zou een illusie zijn. Dat leer je niet zomaar. Al oefen je twintig jaar.”

Verder was 2011 voor Kiki het jaar waarin veel succesvolle projecten op gang zijn gekomen. Zoals de etalages in opdracht van Hermès die momenteel te zien zijn in de Bijenkorf in Amsterdam. Het zijn geen reguliere etalages. Eerder kleurrijke sprookjestaferelen met een soort Alice in Wonderland sausje. In elk dynamisch tafereel is een klok te vinden. „Het gaat over de perceptie van tijd. Maar dan op een speelse manier.” Nu worden de ‘Hermès Windows’ wereldwijd aangevraagd. „Milaan wil ze hebben, Vancouver, Zürich, Osaka en Tokio ook. En ik ga overal langs, dat vind ik belangrijk.”

Ze noemt nog een grote expositie in Moss Gallery in New York waar ze in 2011 haar ‘frameklokjes’ – ouderwets gevormde staklokjes bestaande uit alleen een ijzeren frame - tentoonstelde. Dan schiet haar nog een meubelbeurs in Milaan te binnen. „Joost, wat stond daar ook alweer?” Maar ook hij kan het zich zo snel niet heugen. „Met compleet andere dingen bezig”, zegt ze.

Om een indicatie te geven: „Volgende week ga ik naar Turkije om een workshop te geven aan studenten. Ik kom terug op een maandag en ga dinsdagmiddag meteen door naar Parijs

FOTO: NIENKE KLUNDER

Textiel voor het Amerikaanse Bernhardt Design

voor een bespreking. Donderdag ben ik weer thuis en vrijdag moet ik door naar Vancouver.”

Ondernemingdrang

Het was niet altijd zo druk. „Na mijn slagen kon ik niks. Of ja, ik had helemaal geen ervaring. De Design Academy leert je niet een businesspersoon te zijn die weet hoe je een bedrijf leidt. Dat moest ik nog uitvinden. Dus kocht ik een schroefboor. Daar investeerde ik in. Want je hebt niks. Ik ben daarmee dingen gaan maken en toen ik iets verdiende, kocht ik er een zaag bij. Na een paar jaar kwam er een tafelcirkelzaag bij. Daarna een boorkolom. En zo breidde ik uit.” Er is veel veranderd in twaalf jaar. „Toen ik afstudeerde werd Eindhoven nog niet gezien als designstad. De designweek was één dag. Ook waren er geen atelierruimtes te bekennen. Nu staan er zelfs leeg!”

Kiki denkt wel te hebben meegespeeld in deze culturele metamorfose van de stad. „Iedereen ging direct van de Academy door naar Rotterdam of Amsterdam. Dat was eigenlijk ook mijn plan want je kon hier nergens terecht. Dus ik ben samen met Joost antikraak gaan wonen. Met ‘Loods 12’, een groep van tien designers en vormgevers, zaten we in een pand aan de Meerenakkerweg, waar nu Bo-Rent zit. We gingen regelmatig praten met Kunst & Cultuur van de gemeente over wat er nodig was om designers binnen Eindhoven te houden.” De boodschap van Loods 12 was: „We willen atelierruimtes. Zonder ruimtes geen bedrijf.”

Het kraken van het pand was een statement. „We wilden aan de gemeente laten zien dat de ruimte er wel degelijk was. Het was een leuke tijd. Ook leuk om later aan je kinderen te vertellen dat je ooit nog eens antikraak hebt gewoond. We waren met ons groepje een van de eerste die buiten de expositie van de Design Academy een soort sideshow deden.

‘OOIT LAG ER IETS VAN MIJ IN DE BIJENKORF. MAAR DAT IS TOCH WEL LAAG IN HET SEGMENT’

In de Rechter op Stratumseind, dat toen nog van Rob van der Ploeg was. De grap was dat meteen de hele delegatie van Kunst & Cultuur langskwam, helemaal geweldig vonden ze het, of we ook nog ruimte hadden voor een hele waslijst aan atelierzoekende designers. Het heeft niet meteen alles veranderd, maar wel de toon gezet. Het was een succes op kleine schaal.”

Het succes breidde zich uit. Van een schroefboor in een kraakpand naar haar zonovergoten bedrijf op Strijp. „Met alleen creativiteit red je het niet als designer. Je mag niet lui zijn. Het ondernemerschap is belangrijk. Je moet je kunnen inleven in je omgeving, de mensen om je heen en je opdrachtgevers. Als je wilt dat iets succesvol wordt, en dat mensen begrijpen wat je maakt, moet het een link hebben met de wereld waarin we leven. Opdrachtgevers hebben een specifieke vraag en je moet je daarin kunnen verplaatsen. Dat lukt niet alleen met praten en luisteren, je moet het vooral aanvoelen.”

Of je het aanvoelt of niet, aansluiting vinden met andere ondernemers is volgens Kiki een pre. „Uitbesteden en samenwerken zijn erg belangrijk. Je kunt niet alles zelf even goed. Kijk bijvoorbeeld naar glasblazen of metaal laseren. Omdat ik het zelf niet kan, wil dat niet zeggen dat ik het niet uit kan laten voeren. Ook grootschalige producties besteed ik uit.” Zo werkte ze onder andere samen met glasfabriek Royal Leerdam. Maar de aanbiedingen stromen toch vooral binnen vanuit het buitenland. „Daarom zal je mijn werk niet snel vinden in Nederland. Hier zijn ook niet zoveel designzaken, op een paar in Groningen, Maastricht of Rotterdam na. Je zult naar galeries moeten gaan als je mijn werk zoekt. Ooit lag er ook wat in de Bijenkorf, maar dat is voor mij toch redelijk laag in het segment.”

FOTO: NIENKE KLUNDER

Bernhardt Design

FOTO: FRANCESCO ALLEGRETTO

‘Scarecrow’, GLASSstress 2011

'EINDHOVEN IS EEN

Waarom houdt ze niet van het woord consument? „Dat heeft niks te maken met de exclusiviteit van mijn werk. Dat is overigens geen bewuste keuze. Het is eerder een logisch gevolg omdat ik ga voor kwaliteit. Er komt veel techniek bij mijn werk kijken en het wordt meestal op kleine schaal gemaakt. Bovendien lokaal in Eindhoven. Nee, consument vind ik niet zo prettig klinken omdat ik niet vanuit de koper wil denken. Als je goed werk levert, komt de koppeling met het publiek wel. Ik heb altijd werk gemaakt waar ik zelf achter stond. En dat slaat aan. Tijdens de designweek stroomt het atelier altijd vol. Ook met mensen die nog niet van mij gehoord hebben.”

Ze vervolgt: „Mensen zeggen wel eens dat ik een goed merk ben. Dat is ook niet bewust geweest. Misschien denken ze dat omdat de lijn in mijn werk en mijn huisstijl duidelijk herkenbaar zijn. Daar denk ik wel over na. Ook over hoe mijn website eruit ziet bijvoorbeeld. Maar ik heb me niet beziggehouden met merkvorming.”

Lelijk

Ze gelooft dat haar mening over het uiterlijk van Eindhoven breed wordt gedragen. „Als een toerist hier uit het station de stad inloopt, zit die zo weer in de trein terug. Is toch zo? Het is misschien wel de designstad, maar de enige plek waar design te vinden is, is binnen, in ateliers. En dat is het punt. Er worden te weinig ontwerpers ingezet om aan de openbare ruimte te werken.” Zo ziet ze het voor zich:

Als er een rij lantaarnpalen, een hekje of een wand langs de A50 moet worden geplaatst, kan dat door een designer worden bedacht en dan regionaal worden geproduceerd. „Dat idee zou doorgedrukt moeten worden. Het is gewoon kiezen tussen het ene of het andere hekje. Waarom heb je anders al die ontwerpers hier zitten? Eigenlijk zou elke stad in Nederland dat wat meer mogen doen. Maar Eindhoven kan het beter gebruiken, omdat het zo'n lelijke stad is.”

Toch trekt de stad ontzettend veel mensen aan. „Ja, daarom zou Eindhoven Airport een soort visitekaartje moeten worden. Laat het interieur maken door iemand uit de stad. Geef het meer uitstraling voor alle mensen die komen voor de High Tech Campus, TU/e of designweek.”

Achter de schermen bruist het volgens haar wel. „Het is toch de designstad van Nederland wanneer je kijkt naar het geheel van galeries en events. Het moet gewoon meer de buitenwereld in.” Maar ook de ontwerpster voor wie de wereld te klein is, herkent charme in onze Lichtstad. „Het zit hem ook wel in de kneuterigheid van de stad. Dan heb ik het niet over zoiets als de Mediamarkt. Maar de hut van Mie Pils in de bossen bijvoorbeeld. Heerlijk. Of de Friet van Piet waar mensen in de rij staan omdat het gewoon de beste frieten zijn. Dat boerse is charmant. En omdat er verder nog wat ontbreekt aan de stad, kan je het nog opbouwen en invulling geven. Wat dat betreft kan in Eindhoven alles.”

FOTO: COURTESY OF MOSS GALLERY

Floating Frame mantelclock.
Moss Gallery, NY

FOTO: FRANK THIELEMANS

Hermès Windows, Bijenkorf 2012

LELIJKE STAD, IS TOCH ZO?'